

Lacsny Márton:

EGY HONVÉDELMI NEVELÉssel FOGLALKOZÓ SZERVEZET FEJLESZTÉSÉNEK SZEMPONTJAI

ÖSSZEFOGLALÓ: A szerző írásában – személyes tapasztalatai és szakmai véleménye tükrében – áttekinti a honvédelmi nevelést központi állami akarat alapján megvalósító szervezet, a Honvédelmi Sportszövetség (HS) fejlesztésének szempontjait. Ennek megfelelően vizsgálja a demokratikus civil kontroll érvényesülését, a hatékonyságot a célok, valamint a költséghatékony működés szempontjából, majd javaslatot tesz a frissen megalakult szervezet működési modelljének kialakítása során érvényesíthető megfontolásokra. Ezen túl kitér a kialakítandó szervezetre lehetséges helyére a honvédelem rendszerében, és azokra a tényezőkre, amelyekkel nem lehet figyelmen kívül hagyni a szervezet kormányzattal és a Magyar Honvédséggel kialakítandó kapcsolata szempontjából.

KULCSSZAVAK: civil-katonai kapcsolatok, honvédelmi nevelés, civil kontroll, hatékonyság a feladatok végrehajtásában, költséghatékony működés, Honvédelmi Sportszövetség, működési modell

BEVEZETÉS

Jelen cikk megírására eredetileg két körülmény készített: 2017. január 1. napján hatályba lépett a Honvédelmi Sportszövetséget (HS) megalapító törvény,¹ és a 2018-as központi költségvetésben² már a működés finanszírozásának alapjai is le vannak fektetve, ezért látható valami abból, hogy a Honvédelmi Minisztérium (HM) milyen nagyságrendek mentén tervezte a HS működését. Ez a második körülmény már elegendő alapot nyújt arra, hogy a HS tervezett működését, annak átgondoltságát, valamint a tervezés szempontjait a 2012-ben megjelent *The Routledge Handbook on Civil Military Relations*³ című műben foglalt módszerek mentén elemezni lehessen. Az elemzési módszer megválasztása során többek között az is vezetett, hogy említett mű az általános módszertan bemutatásán túl magas színvonalú esettanulmányokat is tartalmaz, illetőleg a szerzői csapat magját a hazánkban is komoly elismertségnek örvendő Naval Postgraduate School (Monterey, Kalifornia) professzori gárdája alkotja, így a módszertanról kijelenthető, hogy kellően megalapozott.

A hivatkozott mű komplex módszertan ad a honvédelem területén működő szervezetek, illetőleg fegyveres testületek működésének elemzésére az alábbi három szempont alapján:

- a demokratikus civil kontroll érvényesülése;
- hatékonyság a feladatok végrehajtásában (függetlenül azok költségeitől);
- költséghatékony működés (a pénzügyi források felhasználásának hatékonysága és ellenőrizhetősége).

¹ 2016. évi CXXXII. törvény a Honvédelmi Sportszövetségről.

² 2017. évi C. Magyarország Központi Költségvetéséről – I. sz. melléklet XIII. fejezet. 8.6. pont.

³ Thomas C. Bruneau – Florina Cristiana Matei (eds): *The Routledge Handbook on Civil–Military Relations*. Routledge, 2013.

Az elemzés végrehajtásának előkérdése a szervezet célja, így az elemzés megkezdése előtt erről is szót kell ejteni. További kérdés a feladatokhoz, illetőleg szervezetekhez rendelt vagy rendelkezhető pénzügyi forrásokra vonatkozó döntések sajátos mechanizmusa, amelyet szintén be kell mutatni ahhoz, hogy az elemzés értelmezhető legyen. Az írás logikai felépítését tehát ezen témák mentén alakítottam ki.

A HONVÉDELMI SPORTSZÖVETSÉG CÉLJAI

Az Országgyűlés 2016 decemberében elfogadta a Honvédelmi Sportszövetségről szóló törvényt, amely 2017. január 1-jén hatályba is lépett. A szervezet létrehozásának célkitűzése – a honvédelmi nevelés körében – a köznevelésben a hazafias identitás és integritás megteremtése a diákokban, valamint olyan alapvető igények és készségek elültetése, mint a sport és egészséges életmód vagy az alapvető önvédelmi képességek szükséglete. Ezt követően minden, honvédelmi szempontból értékes tudás átadása a gépjárművezetéstől az infokommunikáción keresztül egészen a lökészség fejlesztéséig.⁴ Össztársadalmi szempontból a rendszer akkor működik jól, ha minél nagyobb számú fiatal tud vonzani. A tervezés során tehát meg kell határozni a sarokszámokat, adatokat.

- Mit akar csinálni a szervezet? Csak lövészet oktatásával foglalkozik, vagy más tevékenységeket is akar folytatni? Ha igen, melyek ezek a tevékenységek? Tereptan? Elsősegély-ismeretek? Gépjárművezető-képzés? Ejtőernyőzés? Technikai sportok?
- A szervezet tevékenysége hogyan illeszkedik a honvédelem rendszerébe?
- Hány ember számára akar szolgáltatásokat nyújtani? Ezeknek az embereknek tagoknak kell lenniük? Ha igen, akkor a tagság milyen jogokkal és kötelezettségekkel jár?
- Mennyi idő alatt kell felállítani a szervezetet? Mi az a reális időtáv, amin belül (a tervezett tevékenységekre is figyelemmel) teljes létszámmal képes üzemelni a szervezet?

Ezekre és még további kérdésre a válaszokat egy megvalósíthatósági tanulmányban szükséges összegezni, amely a megvalósítás alternatíváit is tartalmazza, a létrehozatal és a fenntartás becsült költségeivel egyetemben.

Egy honvédelmi (elő)képzést folytató szervezet a honvédelem rendszerének része. A szervezet tevékenységének keretei között emberek a haza védelmére készülnek fel, és különböző eszközök használatát sajátítják el ennek érdekében. Ezekkel az eszközökkel éppen úgy lehet a hazának vagy embertársainknak is kárt okozni, ahogy az ellenségnek. Ennek megfelelően az ilyen szervezetek vezetésére, irányítására és kontrolljára a honvédelmi rendszerek és a fegyveres testületek irányítására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, akkor is, ha az alapítását civil szervezet(ek) kezdeményezik.

A DEMOKRATIKUS CIVIL KONTROLL SZEMPONTJAI

Egy ilyen méretű szervezet kontrollja komoly feladat, hiszen ezzel a tervezett létszámmal nagyobb lenne, mint az összes fegyveres testület együttvéve, ami értő kezekben rövid időn belül komoly társadalmi tényezővé válhat, akár fegyverek nélkül is.

Mindezek alapján elsődleges szempont az, hogy egy ilyen szervezet a demokratikusan megválasztott kormányzat kontrollja alatt legyen ugyanúgy, mint minden más fegyveres

⁴ A 2016. évi CXXXII. törvény 3. §.

erő. Ezen túlmenően az objektív civil kontroll⁵ jegyében a szervezet irányításában részt vevő személyeknek profiknak⁶ kell lenniük abban az értelemben, hogy professzionális, alá-fölé rendeltségi viszonyok szerint felépülő szervezethez kell tartozniuk. Ez eddig két dolgot jelent: az első, hogy a kormánynak minden körülmények között kontrollálnia kell a szervezetet, a második pedig az, hogy az irányítást alá-fölé rendeltségi, valamint függelmi viszonyok szerint kell szervezni. Tudomásul kell venni, hogy a honvédelem – bár nemzeti ügy – nem valamiféle civil szervezetre tartozik, hiszen komoly erők és eszközök összehangolt mozgatójáról szól.

Mit is jelent ez a magyar jogrendszerbe ágyazva? A kiindulást nyilvánvalóan az Alaptörvény jelenti, amely meghatározza a haderő alkalmazásának alapvető szabályait, amelyeket azután az erről szóló sarkalatos törvény részletez. Ha ilyen szervezetet hozunk létre, akkor annak illeszkedni kell a meglévő irányítási rendbe, azaz a feladatrendszer végző soron az Országgyűlésnek kell meghatároznia, és a kormánynak kell operatív kontrollt gyakorolnia felette. Tekintettel arra, hogy különleges jogrendi helyzetben a szervezeten belül érintettek tartalékos katonának minősülnek, a honvédelmi tanács és a köztársasági elnök feladatrendszerét ez nem érinti. Ami viszont biztos, az az, hogy egy ilyen szervezet vezetését demokratikusan választott politikai vezetőnek kell ellátnia, vagyis szervezeti értelemben az a szerencsés, ha a szervezet vezetőjét (pl. elnökét) a miniszterelnök nevezi ki és menti fel.

Az objektív civil kontroll elmélete szerint az állománynak professzionális irányítás alatt kell ellátnia feladatait. Ez azt is jelenti, hogy a szervezet vezetői nem politikai ambíció alapján, hanem hivatásszerűen végzik feladataikat, és teljes mértékben alávetik magukat a fent részletezett civil politikai irányításnak. Ez akkor működik, ha a szervezetnek legalább a sarkalatos pozícióban olyan személyek ülnek, akik függelmi viszonyban vannak a szervezet felsőbb vezetőivel. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a szervezet megyei szintű vezetői katonák. Hogy hivatásos vagy szerződéses, esetleg tartalékos állományúak-e, azt akkor lehet meghatározni, ha a szervezet jogi státusa, illetőleg a kérdéses katonák feladatköre kellően tisztázott. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy egy ilyen szervezetnek szükségszerűen alakulatnak kell lennie. Számos nemzetközi példa létezik arra, hogyan lehet ilyen szervezetet létrehozni úgy, hogy az kötődik a haderőhöz, de nem szerves része annak.⁷ Ilyenek pl. az USA nemzeti gárdái, amelyek végző soron a tagállamok milícia jellegű szervezeteiből nőttek ki és ma kettős jogi státusuk van.⁸ Ehhez hasonló az észti Kaitseliit szervezete is, amely az észti honvédelmi törvény alapján működik, de nem számít a haderő szerves részének.⁹

A dilemma tehát adott: civil, vagy katonai szervezet legyen? Van egy szervezet, amely civilekből áll, vagy legalábbis civilek tevékenységét szervezi. Nem lehet civil szervezet, hiszen a tevékenysége honvédelmi jellegű és a haza fegyveres védelme (mint minden más legitím erőszak alkalmazása) az állam monopóliuma. Bár az lehetséges, hogy elsősorban katonák tevékenykednek benne, nem lehet katonai szervezet sem, hiszen civilek számára

⁵ Huntington 1957, 83.

⁶ Szándékosan használok olyan kifejezést, amely tág értelmezést tesz lehetővé. Nem kizárólag a hivatásos vagy szerződéses állomány bevonása lehetséges. Pl. a közigazgatás vagy a MÁV szervezete sem hagy tág teret a demokráciának.

⁷ A jogalanyiség kérdése, illetőleg annak közjogi vagy magánjogi jellegének elemzéséhez az adott ország egész jogrendszerét át kellene tekinteni. Ez nemcsak jelen írás kereteit feszítené szét, de fókusza is jogi, nem pedig hadtudományi lenne. Ennek okán maradok a magyar jogrendszer által adott lehetőségek megvilágításánál.

⁸ Huntington 1957, 172.

⁹ <http://www.kaitseliit.ee/en/edl> (Letöltés időpontja: 2017. 09. 18.)

nyújt képzést, de nem honvédelmi törvény¹⁰ keretei között, hiszen a benne részt vevők nem, vagy nem feltétlenül a Magyar Honvédség valamely szervezetében teljesítenek szolgálatot.

Ebben az összefüggésben tehát érdemes megfontolni a speciális jogi státust, amelyet az ilyen szervezetek számos külföldi államban élveznek, és nem a hazai jogrendszerben kialakult sztereotípiákra hagyatkozni.¹¹ A sztereotípiáktól való elszakadás itt azt jelenti, hogy egy ilyen szervezetet nem lehet a kialakult jogi kategóriák és fogalmak mentén besorolni, hanem dolgozni kell az új jogi státus kimunkálásán. Ezzel párhuzamosan számos demokratikus berendezkedésű államban működnek ilyen szervezetek, amelyek jogi szabályozása nyilvános, tehát mintákat lehet gyűjteni.

Az Országgyűlés által elfogadott törvény értelmében a Honvédelmi Sportszövetség köztestületi formában működik. A magam részéről a konkrét szabályozást a fent kifejtettek alapján elhibázottnak tartom, mert a jelenleg hatályos magyar jogszabályok nem definiálják, hogy mi a köztestület, és az új törvény sem tartalmazza a szervezettel kapcsolatos jogi kereteket. A köztestület definícióját a korábbi Polgári Törvénykönyv¹² tartalmazta, azonban mivel a köztestületet törvény hozza létre, a gyakorlatban az az elfogadott módszer, hogy minden egyes köztestület definícióját az azt létrehozó jogszabály tartalmazza. Ennek megfelelően a HS-t létrehozó jogszabály ebben a tekintetben gyakorlatilag bármit kimondhatna az Alaptörvény által szabályozott demokratikus jogállami keretek közt. Jó (ellen)példa erre a közjegyzői törvény, amely szerint a közjegyzői kamara köztestület¹³ és minden közjegyzőt az igazságügyért felelős miniszter nevez ki határozatlan időre.¹⁴ A Kamarának mint köztestületnek persze vannak önkormányzati jogai,¹⁵ de azért a törvényességi felügyeletet még így is a miniszter gyakorolja.¹⁶

HATÉKONYSÁG A FELADATOK VÉGREHAJTÁSÁBAN

Az objektív civil kontroll kapcsán már megjegyeztem: lényeges, hogy a szervezet szakmai irányító feladatait hivatások lássák el. Ez nem feltétlenül jelent hivatásos katonákat, azonban figyelemmel arra, hogy a célrendszer mégiscsak a haza védelmére való felkészítés, ezeknek a személyeknek valamely fegyveres testület tényleges állományú tagjainak kell lenniük. A hatékonyság szempontjából fontos a kapcsolatrendszer, ami alatt a többi fegyveres testülethez fűződő hivatalos kapcsolatot értem, hiszen ez az, ami jogszabályban lefektethető. A hatékonyság feltétele, hogy az adott szervezet a feladatai végrehajtásához megfelelő

¹⁰ A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. Törvény 3. és 4. § szerint:

3. § A katonai szolgálatot a Honvédség szervezeteinél kell teljesíteni.

4. § (1) A fegyveres katonai szolgálat célja a nemzeti és szövetségi védelmi feladatok végrehajtása érdekében a hadkötelesek kiképzése, felkészítése a katonai feladatokra és a Honvédség védelmi képességének erősítése. A fegyver nélküli katonai szolgálat célja a Honvédség fegyverhasználat nélküli feladataiban történő közreműködés és az ehhez szükséges felkészítés.

¹¹ A jelenlegi ismert vezetői feladat szabás szerint a Honvédelmi Sportszövetség köztestület. Mivel a köztestületnek nincs általános érvényű, sarkalatos törvény szintjén, vagy kódex jelleggel lefektetett definíciója, ez gyakorlatilag bármit jelenthet, amit a róla szóló törvény kimond. Ennek megfelelően az irányítási és felügyeleti jogköröket is telepítheti tetszőleges szervhez, így a kormányhoz is.

¹² 1959. évi IV. tv. a Polgári Törvénykönyvről.

¹³ 1991. évi XLI. Tv. 53. § (2) bek.

¹⁴ 1991. évi XLI. Tv. 16. § (1) bek.

¹⁵ 1991. évi XLI. Tv. 13–15. §.

¹⁶ 1991. évi XLI. Tv. 15/A §.

szabályrendszerrel, cselekvési tervekkel, megfelelően szabályozott folyamatokkal rendelkezzen, valamint az ezek végrehajtásához szükséges erőforrások álljanak rendelkezésre.¹⁷ Ebben az értelemben tehát feltétel, hogy a kérdéses szervezet jogszabályban szabályozott módon szervezze kapcsolatait minimálisan a haderő, valamint az oktatás irányításáért felelős kormányzati szervvel, jelen esetben a Honvédelmi Minisztériummal és az Emberi Erőforrások Minisztériumával. Ennek nem az az egyetlen módja, ha a létrehozandó szervezet is a közigazgatás irányítási rendszerébe illeszkedik, de kétségtől ez a legegyszerűbb és leghatékonyabb. Természetesen vannak erre korábban is hivatkozott külföldi jó gyakorlatok, azonban ezek egyenként is külön cikk tárgyát képezhetik.

A hatékonyság elemzése során a továbbiakban érdemes végiggondolni a létrehozandó szervezet feladatrendszerét és annak kötődését az állam által működtetett többi alrendszerhez. Ennek a hatékonyságon túl a civil kontroll szempontjából is értelmezhető garanciális szempontjai is vannak.¹⁸ Tekintsük át, hogy milyen feladatai lehetnek egy olyan országos szervezetnek, amely az ifjúság hazafias nevelésével és honvédelmi képzésével (előképzésével) foglalkozik. Alapvetően olyan képességeket, kompetenciákat oktat, amelyek honvédelmi szempontból hasznosíthatók az állam számára. Gyakorlatilag katonákat képez. Csak az a kérdés, hogy a határt hol húzza meg, ha egyáltalán meghúzza. Olyan országokban, ahol békeidőben is van sorkötelezettség, ezt előképzésnek és a sorkatonák kiképzésének, majd a későbbiekben szinten tartó, illetőleg a tudás frissítését célzó gyakorlatoknak hívják.

Mindezek alapján egyértelmű, hogy a létrehozni kívánt szervezet abban az értelemben a honvédelem rendszerének része, legalábbis a biztonsági kockázatok és a szervezet kontrollja szempontjából így kell kezelni. Ugyanakkor nem elegendő kijelenteni, hogy ez egy honvédelmi szervezet, hiszen több tekintetben az állampolgárok motivációjára és elkötelezettségére épít. Ennek alapján a végrehajtás során egyértelműen támaszkodni kell a civil elkötelezettségre, amely vonatkozás a végrehajtás hatékonysága tekintetében igencsak jelentős lehet.

A hatékony működés három alapkérdése tehát:

- Vannak-e megfelelő szabályok a működésre vonatkozólag?
- Vannak-e struktúrák a szabályzatok kialakítására és implementálására?
- Vannak-e megfelelő erőforrások a működésre (és az első kettő támogatására)?

Az előző – demokratikus civil kontrollról szóló – részben már említettek túl a hatékony működésnek is fontos feltétele a szabályozott működés. Ha már ismert, hogy mi a létrehozandó szervezet célja, akkor lehet tudni, hogy milyen tevékenységeket fog ellátni, így tudható, hogy mire vonatkozólag kell szabályokat alkotni. Egy szervezet létrehozásakor – a jogi formától függetlenül – tudni kell, hogyan fog az működni, és a működésre vonatkozó szabályokat már a megalapításkor le kell fektetni. Különösen igaz ez akkor, ha olyan emberek kezébe akarjuk adni a működtetést, akik kívül esnek a haderő függelmi viszonyain. Amennyiben az irányítás jogi értelemben nem a honvédelem rendszerének része, úgy szükséges annak doktrínaszintű szabályozása, hogy az egyes honvédségi szervezetek hogyan viszonyuljanak a kérdéses szervezethez.

A hatékony működés következő feltétele, hogy legyenek megfelelő struktúrák, melyek keretei között a kitűzött célokat meg lehet valósítani. A főbb célkitűzések ismertek, még

¹⁷ Matei 2012.

¹⁸ Pl. ha egy ilyen szervezet megjelenik az általános iskolákban, akkor szükséges azt garantálni, hogy a tevékenysége semmiképp nem veszélyezteti a gyerekeket, és semmi esetre sem irányulhat jogellenes célra. Ez pedig úgy érhető el, ha az irányítás végső soron ugyanabban a kézben van, mint a közoktatás (köznevelés) irányítása. Vö. Alaptv. B. cikk.

ha azok nincsenek is részletesen kidolgozva. Ezek ismeretében mindenképpen szükséges, hogy a létrejövő szervezet irányítási rendje valahol kötődjön a honvédelem rendszeréhez, a fent részletezettek szerint. Ugyanakkor szükséges az is, hogy meglegyen a beágyazottsága a civil társadalomba is, hiszen éppen az a cél, hogy a civil társadalom kicsit közelebb kerüljön a honvédelem ügyéhez mind hozzáállását, mind felkészültségét tekintve. Ezenkívül gyakorlati haszna is van a civil jogalanyiságnak: nem vonatkoznak rá olyan szigorú szabályok, mint a katonai alakulatokra (pl. a beszerzések tekintetében). Mindezek alapján az tűnik a legfontosabbnak, hogy a honvédelem és a civil társadalom között egyensúlyozó szervezet struktúráját jól átgondolt módon alakítsuk ki. Ennek megfelelően már a szervezet megalapításakor világos tervvel kell rendelkezni a szervezeti felépítés és az irányítás vonatkozásában. Egyszerűbben fogalmazva: a szervezet működésének megkezdése előtt minden tervnek és szabályzatnak – alapító okirat, szervezeti ábra, szabályzat stb. – rendelkezésre kell állnia, és rögzíteni kell a feladatokat és felelősségi köröket.

A KÖLTSÉGVETÉS PROBLÉMÁJA

Az előzőekben megtárgyaltuk a szabályokat és a struktúrákat, vagyis – nagyon leegyszerűsítve – tudjuk, hogy mit akarunk csinálni. Ha a célzott tevékenységek megvannak, és megvan az is, hogyan akarjuk azokat kivitelezni, akkor elég pontosan meg lehet mondani, hogy mennyi erőforrásra is van szükségünk.

Mennyibe kerül egy honvédelmi verseny? Mennyibe kerül egy országos honvédelmi verseny? Amikor az „egységes tematika szerinti országos honvédelmi versenyrendszer” szóösszetételt először kimondtam a HM-ben, akkor az első becslések nagyságrendileg 100 millió Ft körül voltak a kollégák részéről. Ez részben betudható annak, hogy a becslések alátámasztására 1990 óta nem állt rendelkezésre gyakorlat, hiszen az MHSZ megszűnése óta nem volt országos honvédelmi verseny. A becslésekhez képest meglepő volt, hogy nem egész 9,1 millió Ft-ból sikerült a 20 megyei versenyt megrendezni úgy, hogy ebben a diákok aznapi étkeztetése is benne volt.¹⁹ Ebből számomra az a tanulság, hogy stratégiai tervek és az azok végrehajtására vonatkozó szabályok (doktrínák) birtokában pontosabban lehet tervezni a költségeket.

Az államnak az ügy iránti elkötelezettségét jól mutatja a szervezet mellé rendelt költségvetés. Ehhez hozzá kell tenni, hogy a tervezők elkötelezettségét pedig az mutatja, ha a költségvetést olyan gonddal tervezik meg, hogy azt követően az állami döntéshozók számára egyértelmű lesz, hogy mire fogják a pénzt felhasználni. Ehhez arra van szükség, hogy a szervezet – egységenként konkrét forintokra lebontott – „üzleti tervvel” rendelkezzen. Tervezve legyen a beindítás és az éves működtetés költsége, és az is, hogy esetleg milyen tevékenységből tud bevételt termelni a szervezet. Természetesen egy ilyen szervezet nem a saját bevételeiből tartja el magát. A pénz ugyanakkor nem az egyetlen, még csak nem is a legnehezebben biztosítható erőforrás.

Ennél sokkal kritikusabb azonban a humán erőforrás, amelynek kiképzését, illetőleg az ehhez szükséges időt nem lehet megspórolni. Ez különösen igaz egy olyan területen, ahol új, speciális képességekre van szükség. A létrehozandó szervezet legfontosabb tudása ugyanis az, hogy civileket kell motiválni arra, hogy elköteleződjenek a honvédelem ügye mellett. Jelenleg több különböző területen (hadtudomány, pedagógia, marketing, kommunikáció)

¹⁹ Részletekért lásd Lacsny 2015.

kell ezt a tudást újratertemni. Azokat az embereket kell megtalálni a feladatra, akik a gyakorlati életben bizonyították, hogy tudnak embereket úgy motiválni a haza védelmében való aktív részvételre, hogy csak olyan eszközeik vannak, amelyek egy demokratikus jogállam értékrendjébe beleférnek.

KÖLTSÉGHATÉKONY MŰKÖDÉS

A költségvetési kiadások tervezésének és végrehajtásának független és nyilvános kontrollrendszere van, amit ma Magyarországon az Állami Számvevőszék (ÁSZ) biztosít. Az ÁSZ által biztosított kontroll azonban elsősorban költségvetési szervek körében bizonyulhat hatékonynak a működési logikából fakadóan.

Ebben a vonatkozásban fontosnak tartom, hogy a HS valamilyen formában mindenképp az államháztartás valamely alrendszerébe tartozzon, hiszen ezek a garanciák csak ebben az esetben érvényesíthetők. Lehetséges, hogy a felvázolt – komplex jogalanyiságot feltételező – működési modell rövid távon nem a legegyszerűbb megoldás, azonban az alapos előkészítő munka hosszabb távon meghozza a maga gyümölcsét. Hangsúlyozom, hogy a komplex, vagy többes jogalanyiság kérdése részemről a diskurzus jelen szakaszában csak egy felvetés, amely – remélhetőleg – vita tárgyát fogja képezni, azonban a felvetés véleményem szerint legalábbis a vita elindításához, megfelelően megalapozott.

ÖSSZEZÉS

Ha olyan szervezetet akarunk létrehozni, amely honvédelmi jellegű képzést folytat, és amely tevékenységét tekintve túlmegy a hazafias identitás megalapozásán – valódi, honvédelmi szempontból a gyakorlatban is hasznosítható ismereteket oktató és biztosítja a haderő utánpótlását –, akkor a kérdéses szervezet – fent megalapozott véleményem szerint – a honvédelem rendszerének része és ekként is kezelendő. Ebben az esetben érvényesek rá a honvédelem alrendszerének speciális szabályai, így a demokratikus civil kontroll alapelvei is.

Ezek a szempontok hadtudományi értelemben determinálják a szervezet vezetésének, irányításának szabályozási szempontjait. Mivel azonban a szervezet alapvetően civilekből épül fel (a katonai vezetés mellett az aktív tagságot civilek adják), és elsősorban a civil társadalom elköteleződésére épít, ezért a tagság toborzását és megtartását mégsem lehet teljes mértékben katonai igazgatási jellegű szabályozókra építeni. Ebben az értelemben tehát a cél nem elsősorban a szabályozás, hanem az azzal kapcsolatos gondolkodás felülvizsgálata.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Bruneau, Thomas C. – Matei, Florina Cristiana (eds): *The Routledge Handbook on Civil–Military Relations*. Routledge, 2013.

Huntington, S. P.: *The Soldier and the State*. Harvard University Press, 1957.

Lacsny Márton: *Honvédelmi Kötelék – egy ígéretes kezdeményezés a civil honvédelmi képesség fejlesztésének érdekében*. Honvédségi Szemle, 2016/1. http://www.honvedelem.hu/container/files/attachments/55138/hsz_2016-1.pdf

<http://www.kaitseliit.ee/en/edl>

HIVATKOZOTT JOGSZABÁLYOK

1959. évi IV. törvény a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről. http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=481.235011

1991. évi XLI. Törvény a közjegyzőkről. https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99100041.TV

2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről. https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100113.TV

2016. évi CXXXII. törvény a Honvédelmi Sportszövetségről. https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1600132.TV×hift=ffffff4&txtreferer=00000001.TXT

2017. évi C. törvény Magyarország Központi Költségvetéséről. https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1700100.TV×hift=ffffff4&txtreferer=00000001.TXT

Magyarország Alaptörvénye. https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100425.ATV